

„A vágy, hogy a gyermek fejlődésének folyamatát ellenőrizzék és irányítsák, [...] optimalizálási nyomásként jelentkezik a gyermek szinte minden életmegnyilvánulása esetében. Hogyan bizonyosodjam meg róla, hogy optimálisan táplálom, eleget és helyesen mozog, egészségesen alszik, helyesen beszél, zenei és sportképességei fejlettek, szellemi képességei kibontakoztak, érzelmi és szociális intelligenciája növekszik? Mind-ezeket a fejlődési dimenziókat ilyen vagy olyan formájában „paraméterezik”, azaz mennyiségileg mérhetővé teszik, és mindegyikhez számtalan tanácsadó, szakember és támogató program áll rendelkezésre. Ironikus módon a legtöbb azt tanácsolja, hogy „hallgassunk a gyerekekre, az ő igényeire”, ennek az odahallgatásnak azonban minde-nütt szakemberek „méréseivel” és „összehasonlításaival” kell versengenie [...].

A kompetenciák fejlődésének paraméterezése lesz aztán a hívószó, amely alatt az „evidenciákra alapozott” fejlődéstudományi kutatás és képzéspolitikai igyekszik különösen az iskolai képzési folyamatokat kezelhetővé, azaz *mérhetővé és irányíthatóvá* tenni. [...] Mindenesetre ez a jelenlegi képzési politika álma – jóllehet minden tanító [...] jól tudja, hogy a képzés nem így működik. A képzés [...] a legjobb esetben is a világ és az alany, azaz a gyermek és egy meghatározott világszelvény rezonálásának félig kezelhető folyamata: képzés nem ott jön létre, ahol egy meghatározott kompetencia elsajátítódik, hanem amikor egy társadalmilag jelentős világszelvény „beszélni kezd”, amikor tehát egy gyermek vagy egy serdülő hirtelen észreveszi: *Nahát, a történelem vagy a politika, a fizika vagy a zene mond nekem valamit* – valamivel megérintenek, és én magamtól rájuk hagyatkozhatom. Az, hogy ez az „indító impulzus” mikor jön létre, jószerivel kezelhetetlen, többnyire nem is gyanított, gyakran mellékes epizódok során keletkezik, és ugyanígy kezelhetetlen marad az is, hogy a fiatal ember azután mit kezd ezzel a világszelvénnyel (egy költeménnyel, a harmincéves háborúval, Kepler törvényével), az mit mond neki. A képzés emiatt biztosan folytonos átalakulási folyamat, és a szubjektum ebben a folyamatban fejlődik olyan személylél, akinek „saját hangja” van – ez a hang ugyanakkor kezelhetetlen. A kompetenciák [...] segítenek, és szükségesek ahhoz, hogy a dolgokat (egy szonátát, egy Platón-szöveget, az intertropikus konvergenciázónát) szóra bírjuk [...]. A kompetencia azonban sohasem a képzés végcélja – egyszerűen azért válhatott azzá a képzési politikában, mert a képzéssel ellentétben egzakt módon mérhető, és messzemenően *kezelhetővé tehető*.”